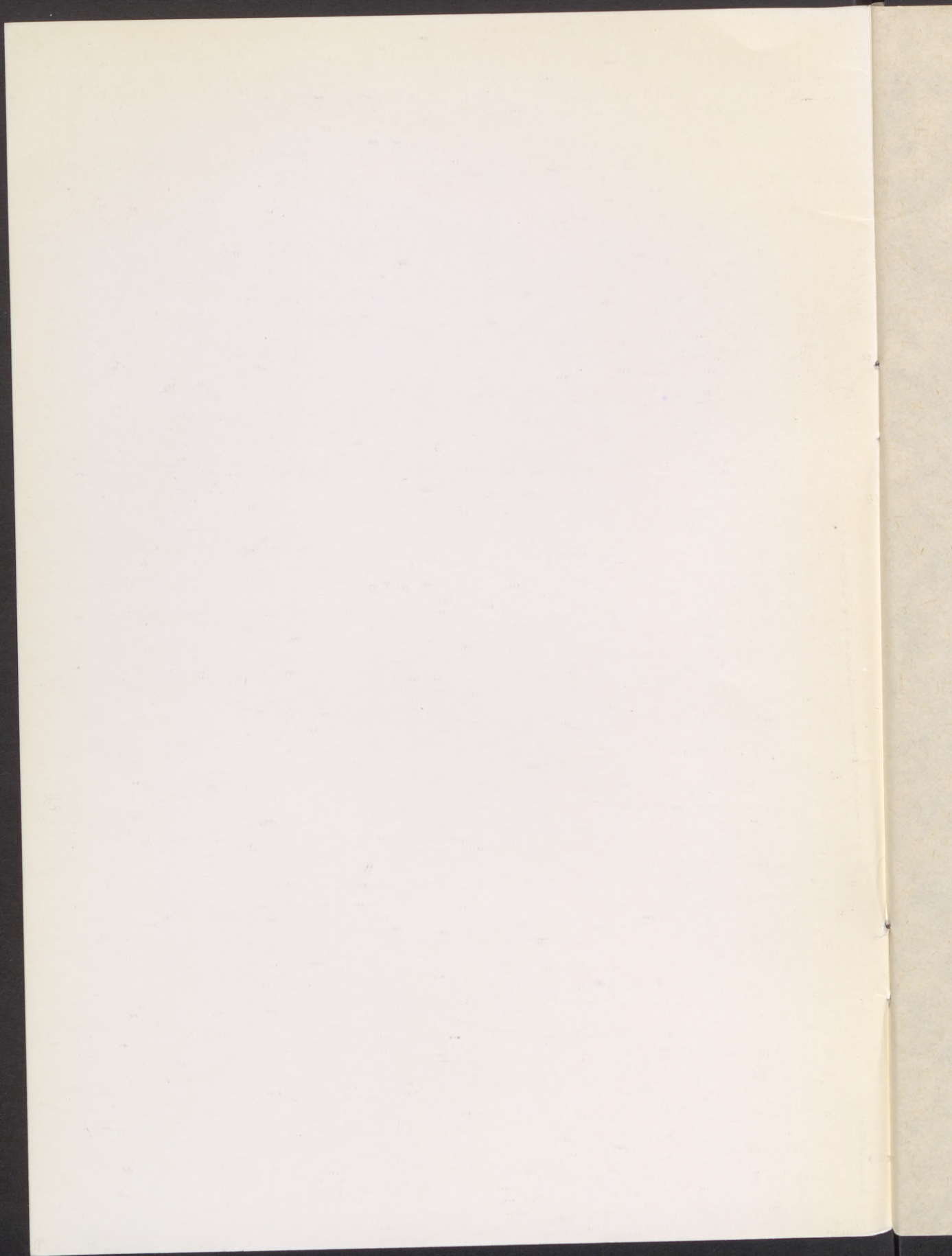

MC
109.786

Az ezüstróka-tenyésztés technológiája

DINTERPRÉM

A DINTERPRÉM Szakcsoport tagjai részére

Az ezüstróka-tenyésztés technológiája

Szerkesztette: Dr. Partos Miklós

Lektorálta: Tornyos László

Szombathely, 1990

M109 786

R
2

1950

ISBN. 963.02.7987.8.

DINTER-KER KFT

PRODUKT KFT — Sylvester J. Ny.

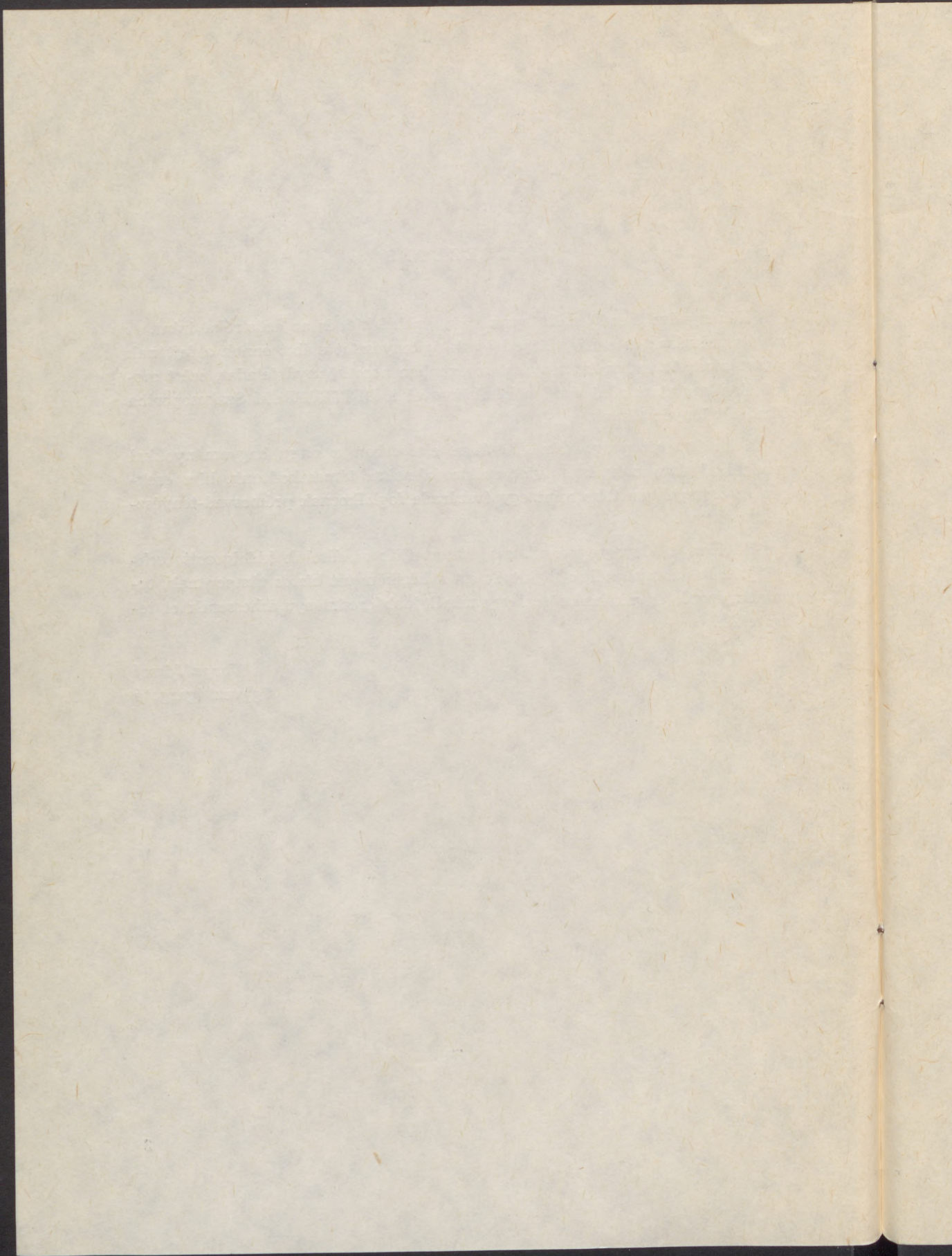
BEVEZETÉS

Néhány éve megélénkült hazánkban az érdeklődés az ezüstróka iránt. A magas prémárak és a nagy kereslet sok új tenyésztőt csábít ennek a fajtának a tartására. Az ezüstróka tenyésztése azonban nem könnyű feladat, ezért szeretnék útmutatást adni ezzel a kézikönyvvel a DINTERPRÉM Szakcsoportba tömörült tenyésztőknek.

Ezen ismeretanyag összeállításában elsősorban a nagy hagyományokkal rendelkező skandináv és szovjet szakirodalmakra támaszkodtunk, hisz ezekben az országokban több mint egy évszázada foglalkoznak prémesvad-tenyésztői munkával.

Röviden a lényegre szorítkozva ismertetjük az általuk kidolgozott technológiát. Rókatenyésztőink tekintsék ezt a kézikönyvet biztos támpontnak, tanulmányozzák és alkalmazzák, hogy minél jobb eredményt érhessenek el telepünkön.

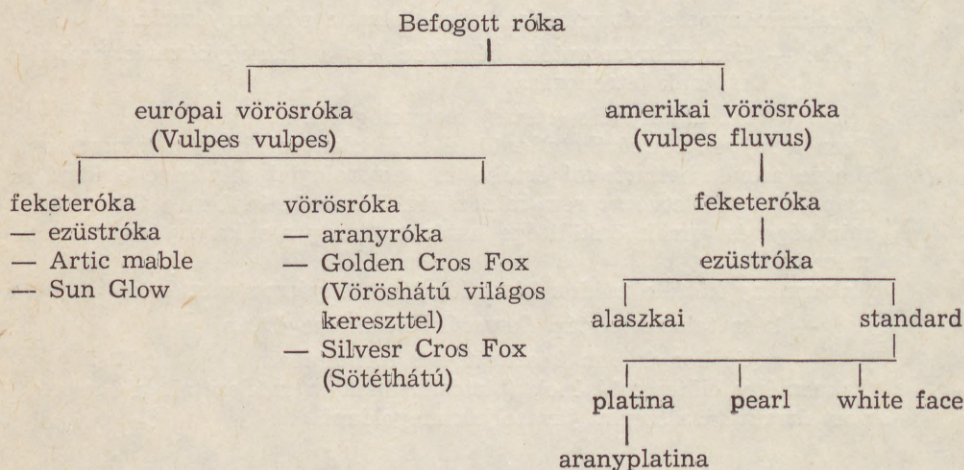
Varga József
ügyvez. igazgató

0. Bevezetés

0.1. Ezüstróka helyzete a prém piacon

Az ezüstróka elnevezés részben szint kifejező fogalom, részben pedig egy mutációs termék elnevezése, amint az alanti táblázat mutatja.

A felsorolt típusok közül ma a legkeresettebbek a standardrókák, a vörösárnyalatú és vörösrókák, a platinakeresztezések. Jelenleg nincs érdeklődés a fekeeterókák és az alaszakai rókák, valamint az egyszerű platinák iránt.

Az elmúlt években megindult a fajtagaranciás élőállat-forgalom az Artic magble, Sun Glow, Golden Cross, Aranyplatina és a pearl fajták vonatkozásában.

Hazai piac (belföldi piac) még csak három rókát ismer.

Ezek: az ezüst-, platina- és a vörösróka.

A vulpesek iránti érdeklődés a kül- és belföldi piacon egyaránt megélénkült. A vulpesek és kékrókák keresztezéséből származó prémeket a hazai piac nem értékeli, ezért ezeket csak export célkitűzéssel szabad termelni. A keresztezett prémekért az aukciókon lényegesen jobb árat lehet elérni, mint a fajtiszta vulpesekért.

A vezető rókatenyésztő államok most vannak áttérőben a keresztezett rókák (illetve rókaprémek) tömeges termelésének megoldása felé.

A legértékesebb keresztezések a vulpes kanok és kékróka anyák kombinációjából adódnak. Ezek ára 100 USA-dollár körül kezdődik, kivételesen többszáz dollárt is elérhetnek. A keresztezettek jelentős részét inszeminálás útján lehet előállítani. Nálunk az inszeminálás még nem került bevezetésre.

A hazai ezüstróka-termelés magas önköltséggel dolgozik. Ennek okai: az anyák szaporasága kicsi, meg sem közelíti a vezető országokét, ahol anyánként 4 kölyök átlag érhető el a jobb tenyészetekben. Prémminőségünkre jellemző, hogy a SAGA SELECTED és a SAGA minősítés egyes tenyészetekben nem is fordul elő. Ez nem annyira genetikai, hanem nagyrészt a rossz takarmányozás következménye. Hangsúlyozottnak ki kell jelenteni, hogy a vulpesek igényesek a takarmány minősége iránt. Megfelelő takarmány és stresszoroktól mentes tartási rendszer hiányában nem lehet az ezüstrókat megfelelő szinten tenyészteni.

0.2. Takarmányozás

A takarmányozás két vonatkozásban érinti a rókatenyésztőt.

Ezek: — takarmányreceptek készítése és a húspépkészítés technikájának létrehozása;

— takarmányozás (etetés) technológiája.

Ezen a helyen félreérthetetlenül ki kell jelenteni, hogy a takarmány, illetve annak beltartalmi értéke és bacterológiai minősége eldönti a szaporulatot, illetve a prém minőségét. Végeredményben a takarmány minősége és annak önköltsége határozza meg a rókatenyésztés eredményét.

Takarmány kétféle módon biztosítható a tenyészet számára:

- kész takarmánytáp (keverék) vásárlása útján,
- saját konyhában készített táp formájában.

Takarmány előteremtésének (biztosításának) a módozatait a Szakcsoport útmutatása szerint javasoljuk megoldani.

0.3. Fajtakérdés

A tenyésztésre kijelölt állat genetikai képességei eldönthetik, hogy mennyire lesz hasznos a rókatartás. Első célkitűzés: magas genetikai értékű tenyészet kialakítása.

Az ezüstróka korábban említett néhány fajtáját lehet ajánlani.

A kiválasztott fajtán belül a tenyészállat válogatásának további fontos nézőpontjai, hogy azok

- nyugodt, megbízható (bizakodó) állatokat válogassuk ki,
- termékenység, életerő, jó anyai tulajdonságok, az ezüstróka legfontosabb értékes tulajdonságai. Ezek fenntartása nagyon lényeges, különösen az elérhető, illetve felnevelhető szaporulat száma miatt.
- nagyméretű állatokat szabad csak megtartani mind tenyésztői, mind prémezési szempontból. Az állomány 80%-a legyen 00, 0, 1, 2 — méretű,
- párzásra hajlamos (jól párzó) potens vérvonalakat állítsunk be,
- az optimális időpontban a február derekáig párzók jöhetnek szóba. A kiválasztott állatok április 10. előtti születésűek legyenek.

Az ezüstrókának is, mint minden prémesállatnak legfőbb értéke a prémje, végeredményben ezért tartjuk. A prém színéről, méreteiről már volt szó, valamint arról is, hogy a prém finomsága lehetőleg SAGA SELECTED-ként legyen minősíthető. Ez utóbbi legfontosabb feltételei:

dús aljprém, arányos fedőszőr, amely 1,5—3 cm-re kiemelkedik az alj-szörből.

Csakis jó tenyészanyagból szabad kiindulni, ez a siker egyik fontos titka. A minőség fogalma több különböző, a prémmel kapcsolatos tulajdonságból tevődik össze.

Az ezüstrókákkal kapcsolatban sűrű fedőszőrt is kívánunk, amely egyenesen áll, jó a ruganyossága és ezüstös jellege van. A fedőszőr a sörényen és nyakon lényegesen hosszabb, de hosszú lebegő szőrszálak nem kívánatosak. A fedőszőröknek a csipőkön és combokon is sűrűnek, egyenesnek és lágynak, valamint ruganyosnak kell lenni úgy, hogy az egész prémmek ezüstös jellege legyen. Ez egy olyan kérdés, ami nagymértékben meghatározza a prémért kapott pénz mennyiségét.

A prémhibás állatokat a válogatásnál kemény kézzel ki kell emelni és prémezni kell, a tenyésztésben bent hagyni nem szabad.

0.4. *Munkacsúcsokról*

Az ezüstróka tenyésztése bizonyos időszakokban különösen sok figyelmet igényel és tennivaló is akad bőven.

Ezen időszakok:

- pároztatás ideje,
- ellés körüli tennivalók (dajkásítás, állategészségügyi beavatkozások),
- kölykök etetése (palázás) elválasztás,
- tenyész kiválasztás,
- prémezés ideje.

Ezen időpontokban a kezdő tenyésztőnek hozzáértő segítőt is célszerű igénybe venni.

A technológiai leírás tartalmazza a munkák végzésének módját. Egyrészt a technológia helyes értelmezése, másrészt a szigorú technológiai fegyelem kialakítása teszi hatékonnyá a tenyésztő munkáját. Legtöbb munkával jár május és június első fele, a kölykök palázásának ideje. A célszerű tenyész kiválasztás alapja a ketrec-lapok pontos vezetése, ami a munkát megbízhatóvá és gyorsan elvégezhetővé teszi. Meg kell tanulni a legegyszerűbb állategészségügyi tennivalók kivitelezését, ill. a közreműködést.

0.5. *Technológia értelmezése és kiegészítő leírások*

A szakkifejezéseket a kezdő tenyésztők félreértelmezhetik, ezért jó, ha gyakorlott emberek segítségét igénylik és megvitatják a munka célját és a kivitelezés módját. A technológia éppen a félreértések megelőzése végett határozottan, kijelentő mondatokban adja elő a tennivalókat.

Egy évben egyszer felmerülő tennivalók, mint az

- oltási program (prevenció) leírása,
- selejtezési utasítás (kiválasztás és elbírálás),
- minősítési (prémezési, tenyészminősítési) utasítások,

ezen általános technológia kiegészítői. Ezek külön-külön kerülnek forgalomba és velük teljes az ezüstróka-tenyésztés leírása.

EZÜSTRÓKA-TENYÉSZTÉS TECHNOLÓGIÁJA

1. *Termelési mutatók*
  - 1.1. Megfelelő takarmányozás esetében a kölyöklétszám évente és anyánként prémezéskor számolva 3 db. Ez az eredmény megfelelő takarmányozás, hűtőlánc, illetve mélyhűtés és nyomásalatti főzés esetében alakítható ki.
  - 1.2. Évente a meddőn maradó anyák, akklimatizálódott állomány esetében mintegy 16⁰/₀-ot tesznek ki. A pároztatott anyák 90—92⁰/₀-ának le kell elleni.
  - 1.2.1. Kiirtja kölykeit vagy halálra harapja a beállt tenyészetekben az anyák 5—6⁰/₀-a. Alacsony tartási színvonalon ez kitehet 30—50⁰/₀-ot is.
  - 1.3. Elhullás a törzsállománynál évi 4—5⁰/₀, elhullás szopóskorban 16—18⁰/₀, a sikeresen választott kölyköknél pedig 7—8⁰/₀.
  - 1.4. Kifejlett növendékek súlya december 1-jén mérve: a szukáké 6 kg, a kanoké 6,4 kg.
  - 1.5. A szaporulat ivararánya = hím : nő =
= 50⁰/₀ : 50⁰/₀.
  - 1.6. Tenyészállat iránt támasztott követelménynek megfelel az évente született kölykök 20⁰/₀-a kanok esetében, és a jól beállt tenyészetekben 30—40⁰/₀-a szukák esetében.
  - 1.7. A prémek minőségi megoszlása mindkét nembeli felnevelt kölykök esetében, valamint a selejtezésre kerülő törzsállományra is vonatkoztatva,
65⁰/₀-a aukcionálható (exportálható)
25⁰/₀-a hazai igények kielégítésére alkalmas
7⁰/₀-a osztályon aluli
3⁰/₀-a selejt.
  - 1.8. Pároztatáskor a hím : nő arány = 1 : 3.
2. *Állomány elhelyezése*
  - 2.1. Egy-egy ketrec mérete 2x0,8x0,8 méter, 3x3 cm fonatú taposórácscsal.
  - 2.1.1. Az idős anyákat (3, 4, 5 éveseket), állattechnológiai okok miatt a telepen az egész telep területére vonatkoztatva egyenletesen szétszórva kell a ketrecekben elhelyezni.
  - 2.2. Elválasztás után egy-egy ketrecben tenyész-növendékből kettőt kell elhelyezni, kivételesen tenyésztési okokból három is elhelyezhető, ha kétneműek az állatok.
  - 2.3. A tenyész-növendékeket december (végén) kell szétszedni.

- 2.4. Pároztatás után úgy kell egyesével a bepárazottakat elhelyezni, hogy minden anya után egy ketrec üresen maradjon.
Az üres ketreceket választás alkalmával kell feltölteni.
- 2.4.1. Párosával elhelyezett állatok sohasem lehetnek azonos ivarúak.
- 2.4.2. A növendékek közül egyesével kell elhelyezni azokat, amelyek sérülésük folytán társukban kannibalizmust váltanak ki. Továbbá az agresszívüket és a prémrongálókat. Ez utóbbiakat úgyis prémezni kell, ezért más szempontból is célszerű elkülönítésük.
- 2.4.3. A tenyészkánokat legcélszerűbb a tenyésztés folyamán (a pároztatás és vemhesség idején) elkülönítve tartani. A biológiai felkészítés ideje alatt az öreg kanokat (2, 3, 4 éveseket) stimulálás végett legalább három ízben vándoroltatjuk fiatal szukák közé. A 2 éves kanokat 4 és 5 éves szukák közt kell vándoroltatni a szükséges stimulálás miatt.
- 2.4.4. Egy-egy beállított anyának legalább három ketrec vonzata van.
- 2.5. Fialó vagy búvóláda egész évben álljon az ezüstróka előtt nyitva.
- 2.5.1. Fialó vagy búvóláda mérete 46x46x46 cm, a ketrecen kívül legyen és mintegy 25x30 cm-es kürtővel csatlakozzon a ketrec kifutó részéhez.

3. Takarmányozás technikája

- 3.1. A rókákkal húspépet etetünk. A húspép vágóhídi melléktermékekből (65⁰/₀), és növényi eredetű alapanyagokból, valamint szabályozó anyagokból (35⁰/₀) áll. Ezt a masszát daráljuk és hozzáadjuk a kis mennyiségben szükséges szabályozóanyagokat, amelyeket nem kell főzni. (A növényi alapanyagokat főzni kell.) Az alapanyagokat olyan apróra kell darálni és úgy elkészíteni, hogy azok konzisztenciája keverés után legalább fasírozott finomságú legyen. A keverést (homogenizálást) gépi úton célszerű végezni, miközben a szabályozó anyagokat is hozzáadjuk. (Mellékletben van a főzési technológia.) Csak pépes, homogénizált takarmánykeverék etethető.
- 3.1.1. Ad libitum (tetszés szerinti) mennyiségben etetünk.
- 3.1.1.1. Biológiai felkészítésnek november végén kell kezdődni. Ekkor az etetést általában korlátozni kell.
- 3.1.1.2. Télen, a biológiai felkészítés periódusában kondíció szerint kell etetni. Ezt lehetőleg úgy kell megoldani, hogy kisebb adagot etetünk. (A kisebb adagokban a szabályozó anyagok abszolút mennyisége nem lehet kevesebb, hanem relatíve többnek kell lenni a szokásos adagban. A szabályozó anyagok: vitaminok, bizonyos aminosavak, nyomelemek, só, premix, antioxidáns stb.).
- 3.1.2. Általában naponta egyszer etetünk, de a nyári szoptatási időszakban és a növendékek elválasztása után július végéig kétszer etetünk naponta.
- 3.1.2.1. Kétszeri etetés esetén az előírányzott takarmány $\frac{2}{3}$ -át éjjelre kell kiosztani a sötétedés előtt, $\frac{1}{3}$ -át pedig reggel kell megetetni, minél korábban a meleg órák beköszönte előtt.
- 3.2. A takarmány télen a kiosztáskor 10 °C, nyáron pedig 6 °C hőmérsékletű legyen.
- 3.3. Csak romlatlan, kellemes illatú vagy szagtalan 60—65⁰/₀-os víztartalmú pép etethető.

- 3.3.1. Bűzös, szemmel láthatóan és érzékelhetően erjedt, vagy rothadt takarmányt nem szabad az állatoknak kiosztani.
Ha pillanatnyilag csak rossz takarmány volna, akkor nem etetünk, hanem csak itatásra szorítkozunk.
- 3.4. Takarmánykiosztás előtt az etetőhelyeket (felületeket) meg kell tisztítani.
- 3.4.1. A takarításig visszamaradt takarmányt az etetőhelyről össze kell szedni vödörbe és megfelelő célra felhasználni. (Pl.: baromfi etetés, sertés hizlalás.) A megmaradt takarmányt (amit a rókák nem fogyasztottak el) otthagyni vagy más ketrecben lévő állatok közt szétosztani nem szabad (fertőzés megelőzése végett).
- 3.4.2. Az etetőfelületet (kiosztás helyét) vagy etetőt gyökér- vagy puha műanyagkefével kell lekefélni. Drótkefét korróziós veszély miatt nem szabad használni.
- 3.4.3. A friss takarmányt a megtisztított helyre kell tenni.
- 3.4.4. Ha az állatok jó étvágyuk folytán gyorsan elfogyasztják a kiosztott takarmányt és még ennének, a készlet erejéig pótlás adható, kivéve a biológiai felkészítés idején (télen).
- 3.4.5. A felnőtt és a 3 hónapnál idősebb ezüstrókák napi takarmányadagja kondíciótól függően, valamint a takarmány produktív energia tartalmától függően naponta 400—600 g lehet.
- 3.4.6. Az átlagosnál több takarmány fogyasztására kijelölt állatok ketreceit megfelelő jelzéssel kell ellátni. A jelöléseket egy-egy idényben az új takarmányozási helyzethez kell alkalmazni.
- 3.4.7. Minden dolgozónak legyen bemért etetőkanala.
- 3.5. A várható ellés előtt egy héttel a vemhes szukák adagjait $\frac{1}{3}$ -al kell csökkenteni. Ellés utáni második naptól az adagot újból fel kell emelni.
- 3.5.1. Ha ellés után a szuka étvágya nem jön meg és elutasítja a kiosztott takarmányt, akkor néhány napon keresztül napi 8—10 dkg máj adagolásával kell rendbehozni az étvágyukat.
- 3.5.2. Ellés után étvágy és tejtermelés növelése céljából tejet itatunk, ha az itatás technikai feltételei biztosítottak.
- 3.5.3. A háromhetes kölyökrókák már nyalogatják a takarmányt, ezért a ketrec belsejében külön etetőn (palázás) friss húspépet adunk nekik. Ahogy az étvágy nő, úgy növeljük az adagot.
- 3.6. A gondozó első napi munkafeladata az itatás, az itatók tisztítása és feltöltése. Ezt — ha nincs önitató — naponta esetleg többször is (az idénynek és az alkalmazott itatási technikának megfelelően) kell végezni.
- 3.6.1. A rókáknak is az emberi vízfogyasztás igényeit kielégítő minőségű víz felel meg legjobban.
A vizet ad libitum mennyiségben kell biztosítani.
- 3.6.2. Nyári időszakban a hő és szárazság enyhítésére, a portalanítás végett szükség szerint kell vizet felhasználni (tetőöntözés, locsolás stb.).
- 3.6.3. Télen, ha az itatók befagynak, a gondozók vödörből, illetve kannából öntenek meleg vizet az önitatókba. Ezt a műveletet minden nap legalább kétszeri, illetve az etetések időpontjában is el kell végezni.
- 3.7. Takarmánytárolás homogenizált (kevert) takarmányra vonatkozóan.
- 3.7.1. Ha naponta vagy kétnaponta készített takarmányt etetünk, akkor az a fagypont felett 0 °C-on + 5 °C-on tárolható. Közvetlenül az etetés

előtt vesszük ki a hűtőből, hogy a kiosztás idejére elérje nyáron a 6 °C-ot, télen pedig a 10 °C-ot.

- 3.7.2. Egyes takarmányalapanyagok tárolásának szabályait, illetve technikáját az adottságok ismeretében a Szakcsoport szakértőjével kell kialakítani.
- 3.7.3. Fagyasztott vagy mélyen fagyasztott takarmánykeverék tárolása is lehetséges hosszabb ideig. Ennek az ízletessége már nem az mint a frissen keverté. Minél tovább tároljuk, annál többet veszít ízletességéből. Végeredményben -18 °C -on akár egy hónapig is lehet romlásmentesen tárolni.
- 3.7.3.1. Lefagyasztott takarmány előkészítése etetésre. A felhasználásra kerülő fagyasztott takarmányból leveszünk megfelelő súlyú darabokat. Ezt zsákba burkolva kalapáccsal úgy összetörjük, hogy villanydalálóba (húsdaráló vagy kalapácsos daráló) lehessen tenni. Újból feldarálva tulajdonképpen felolvasztjuk. Ezt a műveletet az évszaktól függően néhány órával az etetés előtt kell elvégezni. Napokig tartó vagy több órás hosszadalmas felolvasztás, különösképpen akkor, ha meleg vizet is használunk, a takarmány súlyos megromlásával járhat együtt, ezért nem alkalmazható.
- 3.7.4. Bármilyen célból hűtőbe helyezett takarmányból csak annyi helyezhető el, hogy a hűtőben kondenz víz ne keletkezhesen, mert ennek súlyos romlás a következménye.

4. Pároztatás

- 4.1. A rókák esetében el kell találni a pároztatás optimális időpontját. Egy évben csak egy peteérési időszak van, tehát csak egy pároztatási alkalommal lehet számolni. Ennek ideje minden évben január közepe és február dereka közt van. Jól beállt tenyészetekben, szelektált állomány esetében, célirányos felnevelés eredményeként, megfelelő felnevelés mellett, kielégítő takarmányozás, illetve felkészítés esetén január 25. és február 25. közti időre lehet összeszűkíteni a pároztatási időpontot. A pároztatás a legeredményesebb február első felében.
- 4.1.1. A pároztatást a párosítási terv alapján kell megoldani. A tervet csak előre nem látható dolgok módosíthatják.
- 4.1.2. A pároztatás előtt a kanoknál ivarszervi vizsgálatot kell végezni. A pároztatásra alkalmas kanok ivarszervei fejlettek, a herék mogoró nagyságúak és kemények.
- 4.1.3. A kanok ivarszervi vizsgálatát a pároztatási időpontban meg kell ismételni. A herék meglágyulása esetében a kan elveszti potenciális képességét, ezért tovább nem használható, selejtezni kell.
- 4.1.4. Nagyobb létszámú telepen, ahol legalább 10 kan van, ezek életkori összetétele a következőképpen alakuljon:
- 1 évesek tegyék ki az állomány 20%-át,
  - 2 évesek tegyék ki az állomány 20%-át,
  - 3—5 évesek tegyék ki az állomány 60%-át,
- 5 év után a kanokat és a nőstényeket selejtezzük. Ettől kezdve a prémtakaró nagyon romlik.

- 4.1.5. A pároztatási idényben a kanoknak adjunk naponta 50—100 g májat minden pároztatás után.
- 4.1.6. A pároztatási idény alatt a 3—5 éves kanokat naponta, az idény vége felé 2 naponként hágatjuk.
- 4.1.6.1. Ritkán hágó kanokat (8—10 naponként) selejtezni kell, kivéve ha ezt akklimatizációs zavar okozza.
- 4.1.6.2. Agresszív kanokat nem szabad tenyésztésben hagyni, azokat selejtezni kell.
- 4.1.6.3. Amelyik kan után nincs vagy alig van utód, azokat selejtezni kell.
- 4.1.6.4. A kan kölyköket két szuka kölyök közt kell egy ketrecben felnevelni. Az öreg kanokat a biológiai felkészítés idején fiatal szukák (2 évesek) közt kell vándoroltatni.
- 4.1.6.5. Csak az optimális időben született kan kölyök válik be. Sem a túl korai, sem a késői születésűek (április közepétől születettek) nem alkalmasak tenyészállatnak.
- 4.1.6.6. Kezdő tenyészetben 1 : 3, vagy 1 : 4 = kan : szuka arányt kell kialakítani.
- 4.1.6.7. Jó képességű 3—5 éves kanra kb. 18—20 pároztatás tervezhető, ami 4—5 szukát jelent.
- 4.1.7. A párzási aktusnak a hím ketrecében kell lefolyni, ezért a szukát viszzük ketrec-lapjával együtt a kanhoz.
- 4.1.7.1. Pároztatást a napirendben meghatározott időben (hűvös napszakban) kell végeztetni.
Ilyenkor napi egyszeri etetés van.
- 4.2. A szukák egy évben csak egyszer tüzelnek. A szukákat a peteérés után pároztatjuk.
- 4.2.1. Az idős szukákat (3—5 éveseket) a tüzelés (peteérés) utáni napon pároztatjuk és a pároztatást a következő nap megismételjük.
A fiatal, illetve előhasi szukákat a pete beérése utáni második napon pároztatjuk, amit egy nap múlva ismétlünk, ha felveszi a kant, harmadszor is célszerű lenne pároztatni.
Előfordulhat, hogy egyszeri sikeres pároztatás után (megvolt az összeragadás) a szuka nem veszi fel a kant, ebben az esetben ne kövessük el azt a hibát, hogy agresszív kannal próbálkozunk.
- 4.2.2. A pároztatást megismételni lehetőleg mindig ugyanazzal a kannal kell. A pároztatáskor a szukákat viszzük a kanhoz ketrec-lapjukkal együtt.
- 4.3. Az üzekedés jelei. Előüzekedéskor a külső nemiszervek megduzzadnak. Ez a tulajdonképpeni peteleválás előtt már egy héttel — 10 nappal is elkezdődhet. Ilyenkor a szeméremajkak konzisztenciája kemény és a szőr elég jól eltakarja.
- 4.3.1. Az üzekedés, illetve peteleválás idején a duzzadás fokozatosan nagyobb lesz, színe elsötétedik, és felpuhul. Az előüzekedés után nyomon kell követni, vagyis naponta kell vizsgálni a szukát, illetve állapotuknak változását.
- 4.3.2. Meg kell jegyezni azt az időpontot amikor a duzzadás eléri a maximumot. Ez néhány nappal előbb következik be, mint ahogy a szuka kész a párosodásra. Az öreg szukák párosodása a peteleválás utáni második napon legyen először.
A fiatal szukák párosodása a peteleválás utáni 3. napon célszerű.

- 4.3.2.1. A jó eredmény kulcsa a helyes megfigyelés, mert a pároztatási időszak két hétre is elnyúlhat.
- 4.3.3.1. Az ivarzás megkezdése után a nőstényeket próbáltatni kell az esetlegesen csendesen ivarzás következményeinek megelőzése végett.
- 4.3.3.2. A pároztatott szukák 90—92⁰/₀-ának kell vemhesülni.
III. 1-jéig nem pározott szukákat középkorú kannal kell összezární és figyelemmel kísérni a pázást.
- 4.3.3.3. A csendesen üzekedőket (tüzelőket) úgy pároztatjuk, hogy összezárjuk hosszabb időre valamely középkorú kannal.
Az ilyen szukák hüvelyéből mindennap reggel váladékot kell venni és mikroszkóp alatt meg kell vizsgálni, hogy tartalmaz-e spermát (hím ivarsejtet).
- 4.3.4. Sok esetben a megindult üzekedés leáll, az esetleg már a 3—4-ik napon is bekövetkezik. Ebben az esetben a szukát a kannal hosszabb időre is össze kell zární.
- 4.3.4.1. Az előivarzás eltarthat 5—8 napig, a főivarzás ideje 3—5 nap.
- 4.3.4.2. A rosszul üzekedőket selejtezésre kell kijelölni, ezt ketrec-lapjukra fel kell vezetni.
- 4.3.4.3. Beteg és hasmenéses állatokat pároztatni nem szabad. Úgy kell irányítani a dolgokat, hogy pázrás idejére ne lehessen hasmenés.
- 4.4. A pázrás akkor tekinthető eredményesnek, ha kutyákéhoz hasonló öszszeragadás a két róka közt megvolt.
- 4.4.1. A kövér szukák rosszul üzekednek, ezért nem szabad felhizlalni azokat. Ha túlzottan kövér a szuka, akkor inkább prémezzük le. Enyhe kondíciónövekedést a biológiai felkészítés idején le kell fogyasztani.
- 4.4.2. A bepároztatott szukákat a vemhességi időszak megkezdése előtt féreg vizsgálatának kell alávetni (orsógiliszta, fülbemászó stb.).
- 4.5. A róka vemhességi ideje az utolsó pároztatástól számítva 52 nap.
A vemhesség különböző okoknál fogva legfeljebb 56 napig tarthat.
- 4.5.1. A fialóládákat elő kell készíteni az ellésre. Ez áll a tisztításból és fertőtlenítésből, valamint a szigetelőrétegek elhelyezéséből.
(Hőszigetelés.)
- 4.5.2. A vemhesség 28-ik napján tesszük be a fialóládát.
- 4.5.3. A vemhesség 25. napja után a rókát már nem szabad költöztetni.
- 4.5.4. A vemhesség alatt is legyen nyitva a fialóláda a szuka előtt.
- 4.5.5. A vetélések leggyakoribb ideje 35—48. nap közt.
Ezt vérfolt, vagy elhullott magzatok jelzik.
- 4.5.6. Vetelés után a magzatokat meg kell semmisíteni és a ketreceket, valamint elletőládát alaposan fertőtleníteni. (Pl. 2⁰/₀-os meszesoldat, gőzborotva, forrasztólámpa.)
- 4.5.7. A vemhesség 48. napjától az anya takarmányadagját $\frac{1}{3}$ -al kell csökkenteni.

5. *Elletés.*

- 5.1. Az elletésre fel kell készíteni a ketrecet. A fialóládaiba biztosítsa a megfelelő meleget és nyugalmat.
- 5.2. Fel kell készülni az ellési rendellenességek kivédésére.

Ezek:

- tud-e szoptatni az anya?
- van-e teje?
- van-e emlőgyulladás? (túl erős táplálás)
- van-e méhgyulladás?
- van-e hüvely kifolyás, illetve magzatburok visszamaradás?

- 5.3. A tejhiány megszüntethető, ha
- két alkalommal oxytocin injekciót kap az állat,
  - átmenetileg, néhány napig májat adunk napi 50—100 g mennyiségben,
  - méhösszehúzóadás kiváltása végett oxytocin vagy ergometrin injekciót kap az állat,
  - étvágyjavítás és tejtermelés fokozása végett 2 ml B₁ (vitamin) injekciót, valamint 2 ml E-vitamin injekciót kap az állat kétszer egymás után, kettő napi kihagyással.
  - ha a feltételek biztosítva vannak, napi 1 liter tej itatásával segítünk az anyán.

A róka tejhiány esetében, megfelelő gondos és rendezett körülmények közt azonnal oltandó.

- 5.3.1. Krónikus tejhiány esetében dajkásítani kell.
- 5.3.2. Ha az alomban nyugalom van, az anya jól teljesíti funkcióit, van teje, akkor beavatkozásra nincs szükség. Később (néhány hét múlva) jelentkezhetnek a szoptatási kimerülés jelei. Ekkor az 5.3. pontban leírtakat kell alkalmazni.
- 5.3.3. Az anya elpusztítja kölykét vagy kölykeit. Az első harapás után az 5.3.-ban leírtakat kell foganatosítani. Azonnal felül kell vizsgálni a takarmányt, ami nem tartalmazhat 100 g produktív energiára számítva fehérjéből 11 g-nál többet, illetve 8 g-nál kevesebbet.
- 5.3.4. Ellés utáni első héten antibiotikumot kell adni etetéssel vagy itatással.
- 5.4. A ketrec-lapokra fel kell vezetni az ellés időpontját, illetve körülményeit (halvaszületettek, felzabáltak, anya által elpusztítottak stb.).
- 5.5. Az ezüstróka 1—9 kölyköt képes elleni, fajtánként változó a szám. Ma már legalább 3—4 kölyköt várunk az ezüstrókáktól. Ezt a megtermékenyülésen kívül a magzathalandóság dönti el. Ez utóbbi elsősorban az egészséges felneveléssel és a romlatlan takarmánnyal függ össze.
- 5.5.1. A kölykök súlya születéskor kb. 80—90 g.
- 5.5.2. A kölykök szeme a harmadik héten nyílik ki. A 3—4 hetes kölykök testsúlya 520—560 g körül van, ez az anya tejtermelő képességétől függ.
- 5.5.3. Legkésőbb 3 hetes korban palázni kell (Palára helyezett takarmányt kell a ketrecbe, a fenékhálóra tenni.) Ugyanekkor az itatásról is gondoskodni kell.
- 5.5.4. A harmadik héttől a tenyészállatnak számbajöhető kölykökkel foglalkozni kell. Kézbe kell venni, simogatni és hozzá kell szólni, etetni kell. Ez a szelídítés kritikus időpontja.

5.6. A kölykök etetésének megkezdésétől — amikor a szopás megszűnik — az anya beszünteti a láda tisztítását. Ettől kezdve a takarításról, almozásról, szellőztetésről gondoskodni kell.

5.6.1. Az elletőládában alomként faforgácsot kell lehetőleg használni. Ha ez nincs, akkor penészmentes tiszta széna vagy búzaszalma is megfelel.

6. *Kölykök nevelése*

6.1. Elválasztás a 6-ik héten. Minél nagyobb az alom, annál hamarabb kell választani.

6.1.1. Az elválasztás legyen fokozatos. Először a fejlettebb kölyköket vesszük el az anyától. Általában első lépésként megfelezzük az almot, a fizikailag fejletlenebbek maradnak még néhány napra.

6.1.1.1. Ha szoptatás alatt kialakul a csomós emlő (emlőben keményedések) akkor 4—5 óránként meleg vízzel kell borogatni és naponta 15—50 mg B₁-vitamint kell injektálni.

6.1.2. Az elválasztás befejezése után — ha az anya leromlott — szoptatási kimerülésként kezeljük.

A rossz étvágyú anyákat és kölyköket májkúrával, B₁ vagy B₁₂- és E-vitaminok adagolásával segítünk, (lásd: az 5.3. alattiakat) és fiziológiás sósvizet több alkalommal injektálunk. Egy injekció adagja testsúly kg-ként 20 ml lehet. Ellenőrizni kell, hogy a takarmány 0,5% sót tartalmazzon.

6.1.2.1. A prémezésre kerülők aug. 1-jétől kettesével lehetnek, utána lehetőleg a sötétebb ketrecekben egyesével legyenek elhelyezve.

A tenyészállatnak nevelteket feltétlenül legalább párosával, egy kan — egy szuka együtt legyenek elhelyezve.

6.1.2.2. A kölyköket 8 hetes kor után már érdemes oltani, szükség esetén ezt már 6 hetes korban is meg lehet tenni. Ez utóbbi injekció azonban általában nem ad egy évre szóló védettséget.

6.2. A korai ivarzás bizonyos fokig tartási és felnevelési módszerekkel kialakítható. Korai ivarzás és befolyásolásának módszerei:

— takarmány fehérjeszintjének betartása (lásd melléklet). Az optimálisnál kevesebb és több fehérje eltolja az ivarzás időpontját. (100 g produktív energiára csak 8—12 g fehérje juthat.)

— Jól és korán ivarzó tenyészállatok csak a vegyes ivarú tartásban lehet kialakítani, ha nőtények és kanok együtt nevelődnek egy ketrecekben,

— tenyészállatokat sötét elhelyezésben, vagy félhomályban nem lehet nevelni,

— csak romlatlan, toxinoktól mentes takarmány etetése biztosítja a jól működő nemi mirigyek és idegrendszer kialakítását.

6.3. Legkésőbb októberben ki kell jelölni a tenyészállattá minősülőket.

6.3.1. Április 10-ig születettekből kell a tenyészállományt kijelölni.

7. *Biológiai felkészítés ideje*
- 7.1. A biológiai felkészítést a prémezés után legkésőbb november végén el kell kezdeni.
A biológiai felkészítés elsősorban a célszerű takarmányozásra terjed ki, valamint a különböző neműek együtt-tartására.
- 7.2. A biológiai felkészítés idején elképzelhető, hogy kettő naponként egyszer etetünk. Ebben az esetben a megetetett takarmányba bele kell keverni az előző napra esedékes szabályozó anyagokat. (Premix, antioxidáns, tápszer.)
- 7.2.1. Itatni a koplaló napokon is kell.
- 7.3. A biológiai felkészítés idején a szélvédelemre gondot kell fordítani.
- 7.4. Novemberben és decemberben megfelelő vándoroltatási terv alapján az idősebb tenyészállatokat folyamatosan össze kell zárni a számukra kijelölt partnerekkel.
Ez a 2—5 éves kanokra és szukákra vonatkozik.
- 7.4.1. Az összeeresztés tervezésekor vigyázni kell a vérmérséklet szerinti helyes válogatásra. Az idősebb állat legyen mindig a nyugodtabb vérmérsékletű.
- 7.5. Fénnyel az ivarzást lehet segíteni és előbbre hozni. Egy részleges 60 W-os körtét kell égetni.
- 7.5.1. A világítást január 1-jétől az ellések befejezéséig kell kiegészíteni. Ez napi 2—4 óra mesterséges fény nyújtását jelenti.
- 7.6. A biológiai felkészítés idején kell az üresen maradó ketreceket tisztítani és fertőtleníteni.
Ezt minden évben el kell végezni.
- 7.7. A biológiai felkészítés ideje alatt olyan időpontban kell a preventív oltásokat elvégezni, hogy az ne zavarja a pároztatási időpontot (Február eleje).
- 7.8. A biológiai felkészítés idején (decemberben) még egyszer meg kell csinálni a kanok ivarszervi vizsgálatát.
8. *Napi ellenőrzés*
- 8.1. Napirendben előírt tevékenységeket kell elsősorban elvégezni. Az ellenőrzés feladata ennek számbavétele. Ezenkívül az alant részletezett ellenőrzési feladatokat kell megfelelő mélységben áttekinteni.
- 8.2. Takarmányozás ellenőrzése kiterjed a takarmány minőségének (romlatlanságának) és beltartalmi értékének ellenőrzésére, illetve szabályszerű mintavételre, amikor erre laboratóriumi ellenőrzés miatt szükség van. Érzékszerveinkkel el nem bírálható, de alaposan gyanítható takarmányromlás esetében kerül erre sor. Ezt hatósági közreműködéssel kell végezni, mert különben nem válik a vizsgálat bizonyító erejűvé.
- 8.2.1. Takarmánykonyha és tárolás.
Az ellenőrzés alapja a takarmánygyártás technológiája, illetve ennek betartása. Különösen fontos a higiéné ellenőrzése, beleértve a hűtőket is.
- 8.3. Bélsár ellenőrzése és a véres vizelet.

A bélsár akkor normális, ha konzisztenciája olyan kemény, hogy ujjnyi vastag kolbászokká áll össze, melyeknek színe a sötétszürke és a szürkésbarna közt váltakozik. Az ürülék keménysége és a szürke színe a táplálék magas hamutartalmának következménye.

Ha a bélsár laza és vékonyan folyó vagy pedig az agyaghoz hasonló a színe, ez arra vall, hogy sok olyan anyag van a takarmányban, ami nem jó, ezért mélyreható ellenőrzése (laboratóriumi) szükséges. Túlzottan koncentrált takarmány etetése esetén is vizes a bélsár konzisztenciája.

A bélsárnak sokféle elszíneződése lehetséges, ezenkívül véres is lehet, mindez azt jelenti, hogy megfelelő szakértő, illetve állatorvos közreműködését kell igénybe venni.

A hasmenés fokozott vízvesztéséget idéz elő, ennek következményeit ki kell védeni megfelelő híg diétás takarmány nyújtásával.

A véres vizelet az esetek nagy részében húzat, illetve felfázás és a húgyvezeték gyulladásának következménye. Állatorvos közreműködését kell igénybe venni.

- 8.3.1. Takarmányellenőrzés körébe tartozik a kiosztott mennyiség ellenőrzése, illetve megmérése. Gyakran előfordul, hogy az adagolás olyan, hogy az állatok nem kapnak megfelelő mennyiséget. A takarmány hőmérsékletének ellenőrzése különösen a kölykök, illetve növendékek vonatkozásában lényeges, ugyanis a hideg (fagyott) takarmánytól az állatok hasmenést kaphatnak.

- 8.4. Étvágyellenőrzés. A rókák takarmányfogyasztása megfelel a ragadozók szokásainak. A kiosztott takarmányt nem fogyasztják olyan gyorsan, mint ahogy azt a háziállatoknál megszoktuk. Az új takarmányosztásig azonban el kell fogyasztani előírányzott adagjukat.

Ha ez nem fogyna el, akkor vizsgálni kell annak okát.

Lehetőségek:

- túl nagy adag,
- rossz minőség, vagy
- az állat beteg?

A prémesállatoknál a megfelelő szaporulat és prémminőség alapja a nagy tápanyagfelvétel, vagyis a jó takarmány.

- 8.4.1. Rókáknál előfordulhat az *angolkór*. Ez úgy gyógyítható, hogy a takarmányba 4% csontliszt és 2% csukamájolaj keveréket adunk. Általában megfelelő premixösszetétel és keverés mellett nem fordulhat elő. *Anémia* (vérszegénység) felismerhető a halvány nyálkahártyáról és talppárnáról. Ez premixgondot jelent. Nem jó a premix összetétele, nem kap elég premixet, rosszul van homogenizálva (keverve) a takarmány.

- 8.4.2. Kondícióellenőrzésre be kell vezetni az ellenőrzött takarmányozást, ami azt jelenti, hogy havonta azonos időben mérlegeljük az állatokat. A mérlegelés eredményét összehasonlíthatjuk a kívánatos súlygyarapodást feltüntető táblázat értékeivel és ebből megtudjuk, hogy mi a helyzet, mit kell a következő takarmányozási időszakban tenni. Nagy létszámú állomány esetében reprezentatív méréseket végzünk. Ez úgy értendő, hogy csak a súlymérésre kijelölt állatokat mérjük, de minden hónapban ugyanazokat, ezért ezek ketrecét meg kell jelölni. Így végeredményben világosan láthatjuk, hogy mi a tendencia? Milyen

irányban kell, egyáltalán kell-e változtatni. Ellenőrzött takarmányozás megkíméli a tulajdonost nem várt meglepetésektől.

- 8.5. Prémkopás ellenőrzése szeptembertől a prémezésig. Augusztus közepén meginduló szőrváltás alakítja ki a végleges prém-takarót. Ennek minőségi alakulására ügyelni és azt a jó irányba kell befolyásolni. A szőrváltással beköszönt a rókák fésülésének a szükségessége is. Nedves alom esetén a szőr összecsomózódhat és a szőrváltáskor nem hullik ki. Ezt fésüléssel kell eltávolítani. A fésülés az élő prémtakaró karbantartásának a módja. Javítja a prém színét, fényét, tisztaságát. Általában ha valami rendellenességet veszünk észre, azt fésüléssel kell rendbehozni. A fésülést a szeptember—októberi hónapok napi gondozási feladatai közé kell sorolni.
- 8.5.1. Szőrkopás, biotinhiány. Megnyilvánulása az eset súlyosságától függően különböző lehet. Enyhe farokkrágás, farokszőrkopás, önnyrás a megnyilvánulásai. Ezek még gyógyíthatók biotinadagolással, B₁-vitamin injekcióval, élesztőzéssel. A szőrfejlődési problémás állatot azonnal külön kell elhelyezni, számára nagy nyugalmat kell biztosítani. Ha nem végeztünk preventív oltást az *encephalitia* ellen, akkor ezt sürgősen meg kell tenni, mert súlyos prémminőségi hibák lehetnek következményei.
- 8.6. Élősködők ellenőrzése. Már a párhetes kölyköknél felmerülhet az élősködők jelenléte. Ilyenkor az állat szőre felborzolódik, pettyhüdt, hasmenése van, nem szaporodik. Az élősködők irtásának rendszeres ideje pároztatás előtt és választáskor. A férges (élősködők) fellépése bármikor lehetséges.
- 8.6.1. Fogváltással kapcsolatos fejdaganat előfordulhat. Ilyenkor a daganatot ki kell nyitni és antibiotikummal kell kezelni.
- 8.7. Szélvédelem ellenőrzése kiterjed a szélfogók, hófogók és a fásítás ellenőrzésére, állapotára, ésszerű soron lévő tennivalók megállapítására.
- 8.8. A prémbeérés idejének megállapítása és a prémezés optimális időbeni végzése végett meg kell állapítani, hogy a:
— fej és nyak benőttsége hogyan áll?
— a bőr elszíntelenedett-e, vagy még van benne festőanyag, ennél fogva még nem érett.

9. Ketreckartonok (fejlapok) vezetése

- 9.1. A fejlapokra (ketreckartonokra) az állat életében bekövetkezett minden jelentős eseményt fel kell vezetni.
- 9.2. A fejlapok rovatait értelemszerűen kell kitölteni. A megjegyzés rovatba minden olyan fontos eseményt fel kell jegyezni, ami az állat értékére (tenyész és haszonérték) meghatározó lehet.

- 9.2.1. Jelentős eseménynek kell tekinteni, ezért feljegyzésre szorulnak: párzások, illetve annak kísérletei, vemhesség — ellés körülményei, betegségek, egészségi állapot jellemzői, terápiák, kezelések száma és mikéntje, dajkásítás, idegállapot jellemzői, súlyellenőrzés stb.
- 9.2.2. A fejlapokat naprakészen kell tartani és vezetni. A napi munka befejezésekor legyenek készen a fejlapok is, és tartalmazzák a napközben megtörtént eseményeket.
- 9.2.3. A tenyészkiválasztás a fejlapokon rögzített feljegyzéseken alapszik. Ezért tenyészállat-értékesítés egyik fontos feltétele a hitelesen vezetett fejlap.

Mellékletek:

- mérlegelési tábla
- takarmányozási tábla
- takarmánykonyha-technológia

1. *Gabonafélék főzési technológiája*

- 1.1. A gabonafélék prémés ragadozóvadakkal csak főzés után etethetők.
- 1.1.1. A főzést úgy kell elvégezni, hogy feltétlenül elpusztítsa a kártevő csírákat, toxinokat, javítsa az emésztési együtthatót. A főzés módját a helyszíni vizsgálatok és laboratóriumi ellenőrzés alapján kell megállapítani. Minden jelentős takarmányalapanyag-változás és főzés-technikai változás új szabályozást igényel.
- 1.1.2. A gabonát a főzésre elő kell készíteni. Az előkészítés áll a malomipar igényeit kielégítő tisztításból, illetve rostálásból, továbbá az őrlésből.
- 1.1.2.1. Az őrlés finomsága: 1 m/m szita nagyságú őrlés.
- 1.1.2.2. A meleg vízbe történő bekeverésre csak szobahőmérsékletű őrlemény kerülhet.
- 1.1.2.3. Az őrleményt (lisztet) úgy keverjük be a felmelegített vízzel, hogy ne tudjon megcsomósodni.
- 1.1.3. A főzés menete a következő:
- 1.1.3.1. Fertőtlenített tiszta edényben vizet melegítünk 80—85 °C-ra.
- 1.1.3.2. Annnyi vizet kell melegíteni, hogy 1 kg őrleményre (lisztre) 2,25—2,50 liter víz jusson.
- 1.1.3.3. Miután az őrleményt (lisztet) megfelelő keverés közben behelyeztük a meleg vízbe, néhány perc alatt el kell érni a 95 °C-ú vízhőmérsékletet.
- 1.1.3.4. A meleg vízbe helyezett gabonaőrlemény amikor eléri a 95 °C-t, akkor még 15 percig kell ezen a hőmérsékleten tovább melegíteni.

- 1.1.4. A leírt módon csíráatlanított gabonaőrleményt lehűtjük húsipari tálcákban.
- 1.1.4.1. A jól megfőzött gabonaőrlemény konzisztenciája súlyos, kb. 25%-os szárazanyagtartalmú.
- 1.1.4.2. A főzés befejezése után a felfőzött őrleményt úgy kell lehűteni, hogy az maximum szobahőmérsékletű legyen, minimális hőmérséklete viszont nyáron 6 °C, télen pedig 10 °C-ú legyen.
- 1.1.4.3. A megfőzött és lehűtött őrleményből vegyünk hetente mintát s végezzük el a csíraszám vizsgálatot.
Feltétlenül ellenőrző vizsgálatot kell végezni minden időjárás változás, alapanyag változás és főzéstechikában történt változás után.
- 1.1.5. Penész és gombacsírárt, toxint és lehűtött őrlemény nem tartalmazhat. Túrési határ maximum 50 csíra/g.
- 1.1.5.1. A csíráatlanított, ill. felfőzött gabonaőrleményt hűtés után be lehet helyezni a homogenizátorba, ahol a végső feldolgozási fázison átesve beépül a tápba.
- 1.1.6. Raktári tárolásra ne főzzünk gabonaőrleményt.

Kifejlett ezüstrórák takarmányozási normái

Hónap és az anyák fiziológiai állapota	Élő súly december 1-jén. (kg)												
	5,5		6,0		6,5		7,0		7,5		8,0		
	Kcal	Emészt-hető protein (g)	Kcal	Emészt-hető protein (g)	Kcal	Emészt-hető protein (g)	Kcal	Emészt-hető protein (g)	Kcal	Emészt-hető protein (g)	Kcal	Emészt-hető protein (g)	
Január	400	40,0	420	42,0	440	44,0	460	46,0	480	48,0	510	51,0	9,5—10,5
Február, anyák fedeztetés előtt	390	39,0	410	41,0	430	43,0	450	45,0	470	47,0	490	49,0	9,5—10,5
Március, anyák üresek	380	34,0	400	36,0	420	38,0	460	41,5	480	43,0	500	45,0	8,5—9,5
Április: anyák üresek anyáik vemheseik	380	30,5	400	32,0	420	33,5	460	37,0	480	38,5	500	40	7,5—8,5
Május, anyák üresek	520	52,0	550	55,0	580	58,0	—	—	—	—	—	—	9,5—10,5
Június	400	32,0	420	33,5	440	35,0	480	38,5	500	40,0	530	42,5	7,5—8,5
Július	430	39,0	460	41,5	480	43,0	510	46,0	540	48,5	580	52,0	8,5—9,5
Augusztus	480	38,5	520	41,5	550	44,0	580	46,5	610	49,0	640	51,0	7,5—8,5
Szeptember	520	41,5	560	45,0	590	47,0	630	50,5	660	53,0	700	56,0	7,5—8,5
Október	530	50,5	570	54,0	600	57,0	640	61,0	670	63,5	710	67,5	9—10,5
November	490	46,5	530	50,5	560	53,0	600	57,0	630	60,0	660	63,0	9—10,5
December	460	44,0	490	46,5	530	50,5	550	52,5	580	55,0	610	58,0	9—10,5
	410	41,0	430	43,0	470	47,0	480	48,0	510	51,0	530	53,0	9,5—10,5

A választási növendékállatok takarmányozási normái az ezüstrókaánál (kcal/nap)

Életkor (hónapok)	A kölykök élősúlya 7 kg hónapos (kg)								Ermészíthető protein (g 100 kcal-ra)	
	5,5	6,0	6,5	7,0	7,5	8,0	törzsállatok	áruállatok	törzsállatok	áruállatok
1-2	350	390	420	440	460	480	9,5-10,5	9,5-10,5	9,5-10,5	9,5-10,5
2-3	420	450	490	540	560	600	8,5-9,5	8,5-9,5	8,5-9,5	8,5-9,5
3-4	530	590	650	700	740	780	7,5-8,5	7,5-8,5	7,5-8,5	7,5-8,5
4-5	550	630	680	720	760	790	7,5-8,5	7,5-8,5	7,5-8,5	7,5-8,5
5-6	560	660	700	740	780	810	9-10	9-10	9-10	9-10
6-7	460-510	540-590	570-630	600-660	630-690	660-720	9-10	9-10	9-10	9-10
7-8	410-450	490-540	510-560	530-590	560-620	580-640	9-10	9-10	9-10	9-10

Megjegyzés: 6 hónapos kortól a törzsnövendékállatok normáit 10^{0/0}-kal megemelik (második érték) az áruállatok normáihoz viszonyítva (első érték).

Választott ezüstróka súlygyarapodása

kor hetekben	6	8	10	12	16	20	24	28
súly, kg-ban	1,0	1,5	2,2	2,7	3,7	4,3	4,9	5,4

Gyakorlati útmutató ezüstrókatakarmány összeállításához

Az ezüstróka éves átlagban 60 dkg takarmányt fogyaszt.

Ebből húsféleség: 63% — baromfi (csontostól)

— marha (kérődzők)

— ló

— nyúl

5% — belsőség — máj
tüdő
csirkebél
vese

5% — vér (maximum I)

növényi: 25% — búzakarpa

— árpadara

— kukoricadara

— lucernaliszt

} vagy süldő sertéstáp

+ húsevőpremix
vitaminkiegészítés
takarmánykiegészítés

} technológiai előírás szerint

A takarmány mennyiségét és összetételét az évszaknak, a tenyésztési időszaknak megfelelően a technológiában leírtak szerint kell adagolni.

Ezüstróka körvonalak, bírálati minta

Ezt a mintát használjuk a tenyésztett ezüstróka (vulpes, vulpes) fajtának körvonalak bírálásához. Ez tartalmaz:

- ezüstróka
- ezüst, fehér nyakú
- ezüst-platina
- ezüst pasztel

I. Osztályozás és bírálati forma

Bírált tulajdonságok:

- test nagysága
- szintípus
- ezüst tisztaság (körvonal)
- pigment szór tisztasága
- szőrsűrűség
- szőrhossz, selymesség, rugalmasság
- összbenyomás

Pontozás: maximális pontszám 30.

Bírálati időszak: október 20 — december 10-ig.

Bírált tulajdonságok pontokban:

Tulajdonságok	Max. pontszám	Kicsi	Hibák miatt nagy	Kizáró ok
1. Állat nagysága	3	2	1	0
2. Színtípus	3	1	0	0
3. Ezüst tisztasága (körvonal)	6	4	2	0
4. Pigment szórtisztasága	3	2	1	0
5. Szórsűrűség	6	4	2	0
6. Szórhossz, selymesség, rugalmasság	6	4	2	0
7. Összbénymás	3	2	1	0

Az 5 és 4-es tulajdonságnál közészerű pontozás engedhető. Ha csak egyetlen tulajdonságért 0 pontot kap, nem lehet tovább bírálni az ilyen állatot. (Nem kap bírálati lapot.)

Bírálati forma:

A bírálás világoskékre festett asztalon történik, neon világítás mellett (fényszín hasonló legyen, mint a nap fénye).

Test nagysága: orrtól — faroktól 1 cm-es pontossággal.

A szórhosszúságát a törzs hosszúságának közepső részén mérni kell. Beteg állatot, vagy betegség utáni tünetekkel nem szabad bírálni. (Ha nem lehet megállapítani azonosságot, akkor sem szabad bírálni.)

1. A test nagyságának bírálása:

Pontozás	Tulajdonságának jellemzése	Test hossza cm-ben	
		kan	szuka
3	Nagyon nagy nagyság	73 cm fölött	68 cm fölött
2	Nagy nagyság	69—72	64—67
1	Kicsi nagyság	65—68	59—63
0	Nagyon kicsi nagyság	65 cm alatt	60 cm alatt

2. Színtípus bírálása:

Ezüstróka, platina- és pasztell, ezüst fehér nyakú (és ezen belüli változat bírálása).

Ezüstróka és pasztell:

- teljes ezüst — ezüst szín egész testen mutatkozik
- $\frac{3}{4}$ -es ezüst — ezüst szín faroktőtől lapockáig
- $\frac{1}{2}$ -es ezüst — ezüst szín faroktőtől testhossz közepéig
- $\frac{1}{4}$ -es ezüst — ezüst szín csak a hátsó részen

Ezüst platina változat:

- sötét — pigmentször sötétszürke, kontrasztusban van a pigmentmentes részszel. Füle fekete, szem körül szürke, fejnél fehér csík orrhosszal egyvonalban. Torkánál fehér gallér.

- közepes — pigment rész szürke, füle szürke, szem körül szürke, fehér csík fejnél orrhosszal egyvonalban.
- világos — pigment rész világosszürke, egybefolyik nem pigmentes szőr színével. Többi tulajdonságok (lásd sötét színnél).

Színtípus bírálata a következő minta szerint:

Követelmények	Színtípus	Pontozás
	<i>Ezüstróka</i> ezüst szín 100 ⁰ / ₀ -tól 75 ⁰ / ₀ -ig <i>Ezüst pasztell róka</i> ezüst szín 0—50 ⁰ / ₀ -ig <i>Ezüst platina róka</i> sötét, közepes	3
Kis hibák	<i>Ezüstróka</i> ezüst szín 5—50 ⁰ / ₀ -ig <i>Ezüst pasztell róka</i> ezüst szín 50—100 ⁰ / ₀ -ig <i>Ezüst platina róka</i> világos	1
Nagy hibák, kizáró hibák	<i>Ezüstróka</i> ezüst szín 50 ⁰ / ₀ alatt <i>Ezüst platina róka</i> nem tipikus színiegyenlítés (hol sötét, hol fehér foltok) fehér csipő rész	0

Ezüst fehér nyakú (és ezen belüli változatnak bírálása)

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Pofa fekete vagy sötét ezüst fehér körvonallal orr körül, amelyik fehér nyíllá képződik át a homloknál. Sötét ezüst szín szimmetrikus a fehér gallérral, 6—10 cm szélessel, amelyik átmeleg fehér csíkba egész hasig. Manca fehér, fekete pontokkal vagy foltokkal.	3
Kis hibák	Elszórt fehér foltok, aszimmetrikusan	1
Nagy és kizáró hibák	Aszimmetrikusan elszórt fehér foltok (nincs gallér, hiányzik a többi tulajdonság)	0

3. Ezüst tisztaságának (körvonalának) bírálása ezüstrókánál, ezüst fehér nyakúaknál, pasztellnél és a szintisztaság platinarókánál.

Ezüstróka

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Tiszta ezüst, fényes fedőszőr, 15—20 mm széles ezüstvonal, harmonikusan befedve gerinc hosszánál sűrű fátyollal.	6
Kis hibák	Ezüst kevésbé tiszta, fényes, 10—20 mm széles ezüstvonal harmonikusan befedve sűrű fátyollal a gerinc hosszánál.	4
Nagy hibák	Ezüst kevésbé tiszta, nem fényes ezüstvonal, nagyon keskeny vagy nagyon széles. Hiányzik a fátyol vagy nincs egyenletesen elhelyezve.	2
Kizáró hibák	Nem tiszta ezüst, sárga, barna árnyalattal, ezüstvonal szakadozik.	0

Ezüst platina róka

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Fedőszőr színe gerincnél sötétszürke vagy szürke, tiszta, sűrű, sötét fátyollal, gerincvonalánál. Beszegőszőr szürkés-kék. Fehér gallér, szimmetrikus pigmenteszőr. Fehér foltok ne legyenek a pofánál és a mancsnál.	6
Kis hibák	Általában szín kevésbé tiszta. Körvonal kontasztusban van fedőszőr színével. Gerincnél alig látható vonal, kis foltok a pofánál és a mancsnál. Beszegőszőr kissé világos.	4
Nagy hibák	Nem tiszta, általános szín, beige árnyalatok mutatkoznak. Foltos a pofa meg a mancs. Darabos gallér.	2
Kizáró hibák	Nem tiszta, általános szín, sárga árnyalattal, beszegőszőr beige árnyalatú, nincs gallér, mancs, pofa nagyon foltos.	0

Ezüst pasztell

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Tiszta fényes ezüst szín. Ezüstvonal 15—20 mm széles be van takarva sűrű fátyollal gerincvonalnál.	6
Kis hibák	Ezüst szín kevésbé tiszta, fényes. Ezüstvonal 10—20 mm széles, be van takarva sűrű fátyollal a gerincvonalnál.	4

Nagy hibák	Ezüst szín kevésbé tiszta, nem fényes. Ezüstvonal gerincnél vagy nagyon keskeny (10 mm alatt) vagy nagyon széles (20 mm felett). Hiányzik a szép fátyol.	2
Kizáró hibák	Ezüst szín nem tiszta, sárga vagy vörös árnyalattal. Ezüstvonal gerincnél szakadozik.	0

4. Pigmentszór szintisztasági bírálat

Ezüstróka, fehér nyakú róka

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Nagyon fekete körvonal. Fedőszór hasfálnál fekete. Beszegőszór színe egész testen grafit-szürke, fehér foltok nélkül hasnál és a melleknél. Engedhető kis fehér foltok mancsnál és a toroka alatt.	3
Kis hibák	Fekete körvonal, fedőszór hasnál fekete, beszegőszór enyhén világosodik. Engedhető kis fehér foltok melleknél.	2
Nagy hibák	Fekete körvonal, fedőszór barna árnyalattal. Engedhető fehér foltok hasnál és a melleknél.	1
Kizáró hibák	Egész világos fedőszór, hasnál és a beszegőszór világos az egész testen. Fehér foltok gerincnél, melleknél és a hasnál.	0

Ezüst platina

(pigmentszór tisztaságát nem bíráljuk 3 pont)

Ezüst pasztell

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Sötétbarna körvonal, fedőszór hasnál barna, tiszta. Beszegőszór szürkésbarna, kék árnyalattal.	3
Kis hibák	Barna körvonal, fedőszór hasnál világosbarna, tiszta. Beszegőszór világosbarna, szürkéskék árnyalattal.	2
Nagy hibák	Világosbarna körvonal, fedőszór hasnál beige színű. Beszegőszór világosbarna, kék árnyalat nélkül.	1
Kizáró hibák	Körvonal színe világos beige, sárga árnyalattal, ugyanolyan a fedőszór. Beszegőszór koszos fehér.	0

5 Szőrsűrűség bírálata

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Fedőszőr nagyon sűrű, selymes, kézérítésnél vastag szőrréteg érezhető. Beszegőszőr teljesen be van takarva a fedőszőrrel. Használ sűrű a fedőszőr.	6
Kis hibák	Gerinc fedőszőr sűrű, selymes. Fedőszőr teljesen betakarja a beszegőszőrt. Használ fedőszőr közepsűrű.	4
Nagy hibák	Gerinc fedőszőr kevésbé sűrű, használ ritka.	2
Kizáró hibák	Ritka gerinc fedőszőr. Fedőszőr nem fedi be teljesen a beszegőszőrt. Használ ritka szőr, láthatók a bőrrészek.	0

6. Szőrhossza, selymességnek, rugalmasságnak bírálata

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Fedőszőr közepsűrű, 6,5 cm—8,5 cm hosszú. Pehelyszőr 70 ⁰ / ₀ -át teszi ki a fedőszőrnek. Selymes, finom, rugalmas szőr.	6
Kis hibák	Fedőszőr 6,5—8,5 cm hosszú. Pehelyszőr 70 ⁰ / ₀ -át teszi ki a fedőszőrnek. Selymes szőr, kevésbé rugalmas.	4
Nagy hibák	Fedőszőr 8,5—9 cm fölött vagy 6,5—5 cm alatt, kevésbé finom, rugalmas szőr.	2
Kizáró hibák	Túl hosszú fedőszőr (9 cm fölött) vagy túl rövid (5 cm alatt) durva szőr, rugalmasság nélkül.	0

7. Általános összbenyomás

Ezüstróka, fehér nyakú és pasztell

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Erős testfelépítés, arányos harmonikus kinézés. Kinézésben semmiféle hiba nem látható. Jó kondíció, szép farok, szimmetrikus, tiszta fehér „virág” faroknál.	3
Kis hibák	Erős testfelépítés, kevésbé harmonikus kinézés, kisebb szőrhány. Jó kondíció, faroknál ezüst szín mutatkozik. „Virág” kevésbé tiszta.	2
Nagy hibák	Kevésbé arányos testfelépítés, rosszabb kondíció. Nagy szőrhány, látható idegesség. Ritka farokszőr, ezüstözött „virág” nem tiszta.	1
Kizáró hibák	Nem megfelelő a testfelépítés, rossz kondíció. Mancshány, farokhány, sebek, betegség utáni tünetek, kelések, kopaszság, ritka farok. „Virág” hiányzik.	0

Ezüst platina

Követelmények	Tulajdonságok jellemzése	Pontszám
Mintaszerű	Ugyanúgy mint az ezüstrókánál. Sűrű farok platina-szürke. „Virág” fehér színű.	3
Kis hibák	Ugyanúgy mint az ezüstrókánál. Kevésbé sűrű farok, sötét vagy platina-szürke, kis hibákkal. „Virág” túlságosan nagy.	2
Nagy hibák	Ugyanúgy mint az ezüstrókánál, ritka farok „virág” túl nagy, nem szép.	1
Kizáró hibák	Ugyanúgy mint az ezüstrókánál, farok nem harmonikus az egész testtel. Színe sárgás, „virág” túl nagy vagy egyáltalán nincs.	0

Tökéletesítés irányai:

1. Mindenfajta rókánál maximális szőrselymesség-növelés.
2. Ezüstrókánál, fehér nyakúnál tiszta ezüst szín elérés, pigmentször intenzív fekete szín elérés. Maximálisan keskeny pigmenthasvonal-elérés.
3. Ezüst fehér nyakú rókánál foltok szimmetrikus elhelyezésének elérése.
4. Ezüst pasztell rókánál pigmentször ezüst és sötét szín csökkenése.

Ha a leprémezési idény megkezdődik, a tenyésztők elkezdhetik azoknak a legjobb prémeknek a kiválogatását, amelyeket el akarnak küldeni a következő év prémkiállítására. A prémzsűri megvizsgálta és megvitatta a prémek megítélésének alapjait. Ennek az eredménye néhány kisebb korrekció a világossági fok skálájában. A hasprém jelentősége állandóan növekszik — v. ö. prémhasznosítási fok. A rókaprém esetében nagyobb súlyt fektetnek arra, hogy a hason lévő csík a lehető legkisebb legyen. Az ezüstrókaprémet és a platinaprémet is megítélik karakter szempontjából.

Annak érdekében, hogy a kiállítók pontosabb tényekkel rendelkezzenek a kiállítási célokra szánt prémek „finom kiszűrésében” az 1984-re vonatkozó megítélési szempontok táblázatát az alábbiakban közöljük:

1. Rókaprémek megítélése

A. Prémminőség

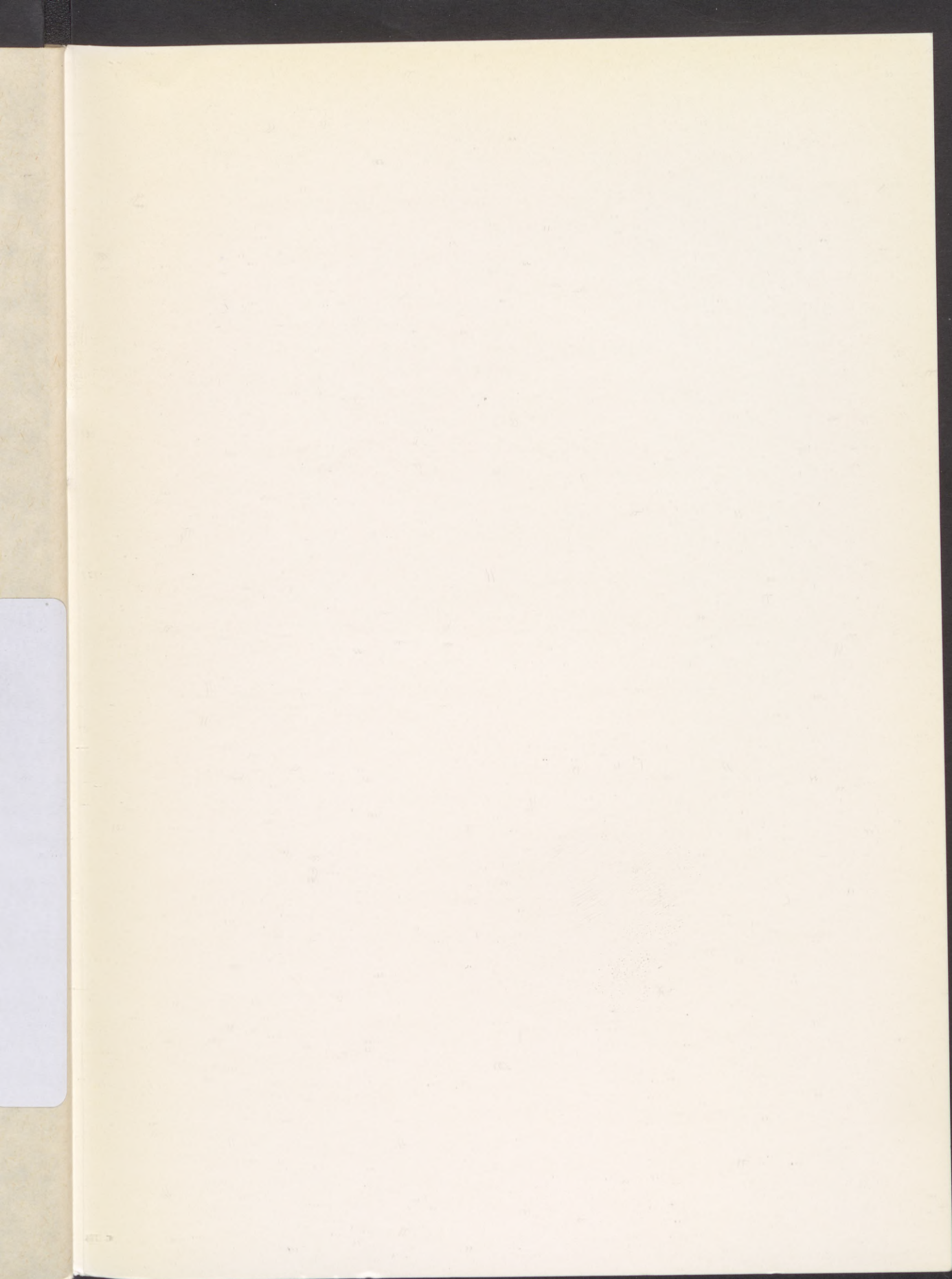
1. Az aljszőr tömötsége, vastagsága és rugalmassága	Pont
Nagyon tömött és vastag szőr	
Tömött és vastag aljszőr	8
Közepes tömött aljszőr	6
Sekély aljszőr	4
Laza aljszőr	2

2. Szőrminőség és fedettség	10
Nagyon jó szőrminőség	8
Jó szőrminőség	6
Közepesen jó szőrminőség	4
Gyenge szőrminőség	2
Rossz szőrminőség	
3. Textúra (a fedőszőr és aljszőr hosszának aránya)	5
Nagyon jó textúra	4
Jó textúra	3
Közepesen jó textúra	2
Kevésbé jó textúra	1
Rossz textúra	
B. Karakter	5
Nagyon jó karakter	4
Jó karakter	3
Közepesen jó karakter	2
Kevés karakter	1
Nincs karakter	
C. Tisztasági fok	5
Tiszta	4
Tiszta	3
Közepesen tiszta	2
Rossz tisztaság	1
Rossz színű	
D. Világossági fok	10
ExEx világos (1/ezüst)	10
Ex világos (5/6 ezüst)	10
Világos (63/4 ezüst)	8
Közepes (2/3 ezüst)	6
Sötét (1/2 ezüst)	3
Ex sötét (1/4 ezüst)	
E. Testnagyság	18
00 nagyság	15—17
0 nagyság	12—14
1 nagyság	8
2 nagyság	

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	5
1. Termelési mutatók	9
2. Állomány elhelyezése	9
3. Takarmányozás technikája	10
4. Pároztatás	12
5. Elletés	14
6. Kölykök nevelése	16
7. Biológiai felkészítés ideje	17
8. Napi ellenőrzés	17
9. Ketreckartonok (fejlapok) vezetése	19
1. Gabonafélék főzési technológiája	20
Kifejlett ezüstrókák takarmányozási normái	22
A választási növendékállatok takarmányozási normái az ezüstrókáknál (kcal/nap)	23
Választási ezüstróka súlygyarapodása	23
I. Osztályozás és bírálati forma	24
1. A test nagyságának bírálása	25
2. Színtípus bírálása	25
3. Az ezüst tisztaságának bírálása	27
4. Pigment szőr szintisztasági bírálata	28
5. Szőrsűrűség bírálata	29
6. Szőr hossza, selymességének, rugalmasságának bírálata	29
7. Általános összbenyomás	29
1. Rókaprémek megítélése	30

32405 +